

Daszkiewicz-Kuthan, Maria

Prace badawcze nad historią polskiego przemysłu naftowego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/4, 845-846

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRACE BADAWCZE NAD HISTORIĄ POLSKIEGO PRZEMYSŁU
NAFTOWEGO

W początku roku bieżącego Sekcja Historii Techniki i Nauk Technicznych Komitetu Historii Nauki zyskała nowy zespół badawczy, który postawił sobie za zadanie opracowanie historii polskiej techniki naftowej.

Przewodniczącym nowego zespołu został profesor Akademii Górniczo-hutniczej w Krakowie, mgr Jan Cząstka. Pierwszą z projektowanych prac zespołu będzie monografia twórcy polskiego przemysłu naftowego, Ignacego Łukasiewicza.

Historyczno-biograficzną stronę monografii opracowuje doc. Jerzy Pilecki, który zgromadził już wiele materiałów archiwalnych oraz przeprowadził wiele poszukiwań terenowych. Poszczególne zagadnienia techniczne mają opracować: prof. Jan Cząstka — dział wiertnictwa, prof. Zdzisław Wilk — dział eksploatacji, inż. Władysław Wachał — zagadnienie przeróbki ropy, mgr Henryk Friedberg — zagadnienia ekonomiczne, mgr Jerzy Iskra — chemizm procesów rafinacyjnych. Jak wiadomo, Ignacy Łukasiewicz był z zawodu aptekarzem, co wpłynęło w pewnym stopniu na charakter jego prac badawczo-laboratoryjnych nad dystalacją ropy naftowej; ten aspekt zagadnień podjął się opracować dr Wojciech Roeske. Ogólny zarys stanu wiedzy o ropie naftowej przed Łukasiewiczem przygotowuje prof. Kazimierz Maślankiewicz. Redakcję naczelną tak pojętej pracy zespół porучzył prof. Józefowi Wojnarowi, dyrektorowi Instytutu Naftowego w Krakowie.

Sprawy historii naftciarstwa omawiane były na dwóch posiedzeniach naukowych.

Pierwsze z nich, odbyte w dniu 24 marca, poświęcone było wysłuchaniu referatu doc. Pileckiego: „Problemy przygotowywanej monografii o I. Łukasiewiczu, twórcy przemysłu naftowego“, oraz zorganizowaniu Zespołu Historii Polskiej Techniki Naftowej. Następne zebranie, które w dniu 21 kwietnia odbyło się również w Krakowie — było już pierwszą roboczą naradą nowego Zespołu.

W dyskusjach obu posiedzeń podkreślono niedostateczne spopularyzowanie postaci Ignacego Łukasiewicza, który za granicą jest niemal całkowicie nieznany. Był on zaś nie tylko wynalazcą lampy naftowej, lecz twórcą i organizatorem całkowicie dotąd nieznaney i skomplikowanej gałęzi przemysłu.

Gruntowna i naukowo uzasadniona monografia Łukasiewicza będzie mogła stanowić dokument stwierdzający, iż w światowej chronologii powstawania

przemysłu naftowego pierwszeństwo przypada wynalazcy polskiemu. Amerykanin bowiem, Beniamin Silliman, któremu przypisuje się za granicą wynalezienie sposobu dystylacji ropy naftowej, rozpoczął swe prace dopiero w roku 1853, a pierwszy amerykański szyb naftowy powstał w 1859 r.; natomiast we Lwowie oświetlenie lampami naftowymi poczęto już stosować w roku 1853.

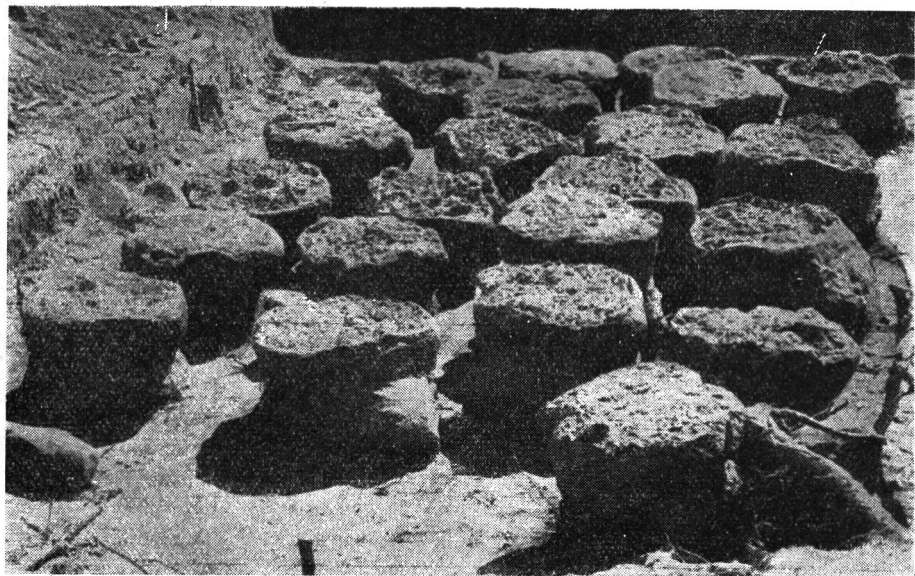
Na przyszłość Zespół Historii Polskiej Techniki Naftowej projektuje dalsze prace monograficzne o wybitniejszych naukowcach polskich, pracujących w dziedzinie nacierstwa (konstruktor-wiertnik Wolski, chemik Pilat i inni). Całość tych prac posłuży do nakreślenia monografii polskiej techniki naftowej.

M. D.-K.

PRACE WYKOPALISKOWE W RUDKACH

W ramach prac Zespołu Historii Hutnictwa i Górnictwa Polskiego przy Komitecie Historii Nauk PAN w początkach maja br. został dokonany wypad terenowy w okolice Łysogór dla zbadania stanowisk, które by jak najwięcej rzuciły światła na pochodzenie żużli po pierwotnym procesie wytapiania żelaza.

Po odnotowaniu kilku stanowisk z wyraźnymi śladami w okolicy Bodzentyna, Nowej Słupi itp. za poradą dyr. inż. A. Owczarka z kop. Staszic wybór padł na pola ob. Mokrzyńskiego we wsi Rudki II. Należało się spieszyć, gdyż roboty w polu mogły zamknąć okres eksploracji. Wobec tego mgr K. Bielenin z Muzeum Archeologicznego w Krakowie przy współudziale pracowników Muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach przystąpił natychmiast do prac odkopowych.

Rys. 1 — Rudki, pow. opatowski. Gniazdo kłoców żużla z pierwotnego procesu metalurgicznego z okresu wczesnorzymskiego. Fot. K. Bielenin.